

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

بررسی مفهوم بصیرت دینی در قرآن و روایات اسلامی و دلالت های تربیتی آن با تاکید بر حوزه (اهداف، اصول و روش)

مؤلف :

اعظم زارع پور

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

سرشناسه: زارع پور، اعظم، ۱۳۵۹
عنوان و نام پدیدآور: بررسی مفهوم بصیرت دینی در قرآن و روایات اسلامی و دلالت های تربیتی آن
با تاکید بر حوزه (اهداف، اصول و روش)/مؤلف اعظم زارع پور
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: ۱۱۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۱۵۰-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: بصیرت دینی - قرآن - روایات اسلامی
رده بندی کنگره: TP ۹۸۳
رده بندی دیویی: ۵۵/۶۶۸
شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۳۷۶۱۵۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: بررسی مفهوم بصیرت دینی در قرآن و روایات اسلامی و دلالت های تربیتی آن با تاکید بر حوزه
(اهداف، اصول و روش)
مؤلف: اعظم زارع پور
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: محدثه فرهمند
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۶۵۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۲۹-۱۵۰-۲
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

سپاسگزاری

أَحْمَدُهُ اسْتِثْمَاماً لِنِعْمَتِهِ وَ اسْتِسْلَاماً لِعِزَّتِهِ وَ اسْتِعْصَاماً مِنْ مَعْصِيَتِهِ وَ اسْتَعِينُهُ فَاقَةً إِلَى كَفَايَتِهِ؛ إِنَّهُ لَا يَضِلُّ مَنْ هَدَاهُ وَ لَا يَيْلُ مَنْ عَادَاهُ وَ لَا يَفْتَقِرُ مَنْ كَفَاهُ فَإِنَّهُ أَرْجَحُ مَا وَزَنَ وَ أَفْضَلُ مَا خُزِنَ.

خداوند را سپاس می‌گوییم و فزونی نعمتش و خضوع بر آستان عزتش را طالبیم، و از او می‌خواهم که مرا از گناه حفظ کند. از او یاری می‌جویم چراکه محتاج آنم که نیازم را برآورد؛ هر که را او هدایت کند گمراه نگردد، و هر که را او دشمن بدارد رهایی نیابد، و هر کس خدا امورش را بر عهده گیرد نیازمند نشود، چرا که او از هر چه به سنجش درآید بیشتر، و از هر چه اندوخته گردد برتر است. (بخشی از خطبه دوم نهج البلاغه)

تقدیر و تشکر می‌کنم از پدر و مادرم که در زندگیم همواره از دعای خیر آنان بهره برده‌ام و سختی‌های دوران تحصیل بنده را تحمل نمودند.

از استاد بزرگوار آقای دکتر محمود شرفی استادیار دانشگاه پیام نور شهرستان فسا، که با راهنمایی ارزنده علمی و انتقادی اش به بنده کمک کرد تا این اثر را به سرانجام برسد، سپاسگزارم

تقدیم به:

تقدیم به ساحت مقدس حضرت بقیه الله الاعظم ارواحنا فداه

و پدر و مادر عزیزم که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان
بدرقه راهم بود .

فهرست

مقدمه.....	۱۳
فصل اول: کلیات.....	۱۵
مقدمه.....	۱۵
بصیرت.....	۲۱
بصیرت دینی.....	۲۲
تربیت بصیرت‌گرا.....	۲۲
اهداف.....	۲۳
اصول.....	۲۵
روش.....	۲۶
فصل دوم: ادبیات نظری.....	۲۸
مقدمه.....	۲۸
معناشناسی و مفهوم شناسی بصیرت:.....	۲۸
نگاهی به مفهوم بصیرت در قرآن کریم:.....	۳۰
بصیرت در سیره معصومین:.....	۴۴
انواع بصیرت:.....	۴۸
بصیرت دینی.....	۴۸
بصیرت سیاسی.....	۵۲
بصیرت فرهنگی، اقتصادی و.....	۵۳
عوامل بصیرت دینی:.....	۵۳
کلام خداوند.....	۵۴
تفکر و اندیشه.....	۵۵
مطالعه در آیات و نشانه های خداوند.....	۵۶
مطالعه در احوال پیشینیان و دیگران.....	۵۷
یاد خدا و تذکر.....	۵۸

۵۸	 اخلاص
۵۹	 تقوا
۵۹	 نگاه ابزاری به دنیا و مسائل مربوط به زندگی مادی
۶۰	 مصاحبت و مشورت با اهل بصیرت
۶۱	 پیروی از پیامبرص
۶۱	 پیروی از ولایت
۶۴	 موانع بصیرت دینی
۶۴	 حب دنیا و شهوات
۶۵	 زنگار دل حاصل از گناه
۶۶	 غفلت در اثر ترجیح دنیا بر آخرت
۶۸	 تعلیم و تربیت بصیرت‌گرا
۷۰	 رویکرد بصیرت‌گرایی در تعلیم و تربیت

فصل سوم: مبانی و اهداف، اصول و روش‌های تربیت بصیرت‌گرا..... ۷۴

۷۴	 مقدمه
۷۴	 مبانی تربیت بصیرت‌گرا
۷۴	 ایمان و تقوا
۷۷	 قرآن کریم
۷۹	 آگاهی سیاسی
۸۰	 معنویت
۸۱	 ولایت‌مداری
۸۳	 رابطه میان ولایت‌مداری و بصیرت
۸۴	 هدف غایی و اهداف واسطه‌ای تربیت دینی بصیرت‌گرا
۸۴	 ربوبی و الهی‌شدن انسان
۸۶	 پرورش نیروی تفکر و تعقل
۸۸	 تأمین پاکی و سلامت جسمانی
۸۹	 مهار امیال غریزی و خروج از سلطه عوامل اجتماعی و محیطی
۹۰	 پرورش روح اجتماعی در افراد
۹۲	 آرمان‌های تربیتی در بصیرت

مرحله آگاهی و تشخیص برای فهم زندگی.....	۹۴
مرحله تمیز و داوری برای نقد زندگی.....	۹۵
مرحله تصمیم و عمل به مقتضای آن.....	۹۶
اصول و روش های تربیتی تعلیم و تربیت دینی بصیرت گرا.....	۹۸
اصل کمال انسان:.....	۹۸
اصل عقل ورزی و تفکر خلاق:.....	۹۸
اصل حفظ حرمت و حریت انسان:.....	۱۰۰
اصل آمادگی برای زندگی اجتماعی:.....	۱۰۱
اصل توجه به نیازهای نوظهور در تعلیم و تربیت دینی:.....	۱۰۲
روش های عملی تعلیم و تربیت دینی بصیرت گرا.....	۱۰۳
روش آموزش توانایی تشخیص و توانایی قضاوت صحیح (تعلیم حکمت):.....	۱۰۳
روش حل مسائل شخصی یا گروهی:.....	۱۰۳
روش ساده گویی:.....	۱۰۵
روش استفاده از الگوها:.....	۱۰۶
روش تغافل:.....	۱۰۸
روش تطبیق آموزه های دینی با نیازهای نوظهور:.....	۱۱۰
منابع و مآخذ:.....	۱۱۱

مقدمه

هدف کتاب حاضر، بررسی مفهوم بصیرت دینی در قرآن و روایات اسلامی و دلالت‌های تربیتی آن با تأکید بر حوزه (اهداف، اصول و روش‌ها) بود. کتاب حاضر از نوع کتاب کیفی و روش کتاب توصیفی - تحلیلی می‌باشد. یافته‌های کتاب نشان داد که مبانی بصیرت دینی عبارتند از: ۱- ایمان و تقوی ۲- قرآن کریم ۳- آگاهی سیاسی ۴- معنویت ۵- ولایت‌مداری است و ربوبی شدن و الهی‌نمودن انسان در تعلیم و تربیت دینی مبتنی بر بصیرت از اهداف اصلی و اساسی است که در پرتو بصیرت دینی محقق می‌شود. بصیرت دینی همان توانایی تشخیص و تمییز حق از باطل و توانایی تعمیم و انتخاب حق است که منجر به ایمان و عمل دینی می‌شود. و اهداف واسطه‌ای تربیت دینی بصیرت گرا عبارتند از: پرورش نیروی تفکر و تعقل، تأمین پاکی و سلامت جسمانی، مهار امیال غریزی و خروج از سلطه عوامل اجتماعی و محیطی و پرورش روح اجتماعی در افراد می‌باشد. همچنین اصول استخراج شده بر اساس مبانی بصیرت دینی عبارت‌اند از: اصل کمال، اصل عقل ورزی و تفکر، اصل حفظ حرمت و حریت، اصل آمادگی برای زندگی اجتماعی، اصل توجه به نیازهای نوظهور در تعلیم و تربیت دینی. در نهایت روش‌های عملی تعلیم و تربیت دینی بصیرت‌گرا شامل روش آموزش توانایی تشخیص و توانایی قضاوت صحیح (تعلیم حکمت)، روش حل مسائل شخصی یا گروهی، روش ساده‌گویی، روش استفاده از الگوها، روش تغافل و روش تطبیق آموزه‌های دینی با نیازهای نوظهور می‌باشد.

فصل اول:

کلیات

فصل اول:

کلیات

مقدمه

انسان موجودی است خلاق و پویا که طبعاً به دنبال موقعیت و بالندگی در زندگی خویش است، از این رو برای شکوفا نمودن استعدادها و رسیدن به آرمان‌های خود از هیچ کوششی فروگذار نکرده و سعی می‌کند که از توانمندی‌های خود به بهترین وجه استفاده کند تا به سرمنزل مقصود برسد. امروز زندگی بشر در این دنیا فراز و فرودهای فراوانی دارد هر جامعه پیشرفته‌ای بدون تعلیم و تربیت قادر به حل مشکلات و رفع موانع نمی‌باشد. بنابراین تعلیم و تربیت یکی از ضروری‌ترین مسائل زندگی انسان است. تربیت مصدر باب تفعیل از ماده ربی، یربو به معنای رشد است و تربیت یعنی رشد دادن. می‌توان گفت انسان تربیت شده کسی است که بتواند استعدادهای نهفته‌اش را شکوفا نماید و چه بسیار افرادی که در اثر تعلیم و تربیت ناصحیح نه تنها نتوانستند استعدادهای خود را شکوفا کنند بلکه راه را بیراهه رفتند. بنابراین تعلیم و تربیت نقش و جایگاه مهمی در سعادت و تکامل انسان دارد. دین، از دیرباز در زندگی بشر نقش حیاتی داشته است و به ویژه دین‌داران آن را ضامن سعادت دنیا و آخرت خود می‌پنداشتند. با پیشرفت چشمگیر دانش‌های بشری و پیچیده‌تر شدن زندگی بشر رابطه دانش‌های بشری و دین اهمیت بیشتری یافته است. پس دین در تعیین چهارچوب تعلیم و تربیت نقش غیرقابل انکاری دارد.